

Σχεδιάζοντας νέες γειτονιές στην Αθήνα...

Ο έντονος προβληματισμός της νέας γενιάς των Ελλήνων αρχιτεκτόνων για την αναβάθμιση της Αθήνας, διαφάνηκε μέσα από τη συμμετοχή -τόσο σε πλήθος, όσο και σε ποικιλία προτάσεων- στο διαγωνισμό «Αθήνα Χ 4», που διοργάνωσε η «Ενοποίηση Αρχαιολογικών Χώρων & Αναπλάσεις Α.Ε.» (ΕΑΧΑ Α.Ε.) στο πλαίσιο του Προγράμματος «Αθήνα - Αττική 2014» του ΥΠΕΚΑ.

Σκοπός του διαγωνισμού (που προκηρύχθηκε τον περασμένο Οκτώβριο και αφορούσε νέους αρχιτέκτονες μέχρι 40 ετών) ήταν η αναζήτηση προτάσεων για το βασικό κύτταρο της πόλης, το οικοδομικό τετράγωνο. Επειδή η ελληνική πόλη χαρακτηρίζεται από μικρά οικοδομικά τετράγωνα με πυκνό δίκτυο δρόμων, στενά πεζοδρόμια και κατακερματισμένους χώρους πρασίνου, στόχος ήταν η δημιουργία ενός μεγαλύτερου πλέον οικοδομικού τετραγώνου (οικοδομικά τετράγωνα Χ 4, Αθήνα Χ 4), που θα επηρεάσει θετικά το μικροκλίμα της περιοχής, την ποιότητα ζωής, την εικόνα, αλλά και τη λειτουργία του δημόσιου χώρου.

Ειδικότερα, εκτός της αισθητικής αναβάθμισης και βελτίωσης, οι προτάσεις έπρεπε να στοχεύουν στην κυκλοφοριακή εξυπηρέτηση των κατοίκων, στην κατά το δυνατόν απομάκρυνση του αυτοκινήτου και

στη βελτίωση της ποιότητας ζωής (μείωση ρύπων, θορύβων, εξασφάλιση της προσβασιμότητας για ειδικές ομάδες και ΑΜΕΑ, βιοκλιματική προσέγγιση κλπ.). Αντικείμενο του διαγωνισμού ήταν η ελεύθερη επιλογή 4 τυπικών οικοδομικών τετραγώνων σε γειτονιές του Λεκανοπεδίου Αττικής με υποβαθμισμένο αστικό περιβάλλον (που οφείλεται είτε σε υψηλούς συντελεστές δόμησης, είτε σε υψηλή πυκνότητα, είτε σε έλλειψη χώρων πρασίνου, κοινόχρηστων ή κοινωφελών εγκαταστάσεων είτε σε παλαιό κτιριακό απόθεμα κλπ.) και η κατάθεση πρότασης για την αξιοποίηση του «σταυρού», των ενδιάμεσων δηλαδή, δρόμων, συνδυάζοντάς τους με υφιστάμενα κενά ή ακάλυπτους χώρους.

Στο διαγωνισμό υποβλήθηκαν συνολικά 120 προτάσεις. Η κριτική επιτροπή διαπίστωσε το υψηλό επίπεδο και την ποικιλία των προσεγγίσεων και απένειμε 5 ισότιμα έπαθλα των 8.000 ευρώ το καθένα, καθώς και 4 επαίνους των 1.000 ευρώ.

Σημειώνεται ότι ήδη άνοιξε τις πύλες της στο Μουσείο Μπενάκη (κτίριο οδού Πειραιώς) η σχετική έκθεση, όπου **-μέχρι τις 17 Απριλίου-** θα παρουσιάζονται όλες οι συμμετοχές στο διαγωνισμό.

Επιμέλεια: ΦΡΟΣΩ ΚΑΒΑΛΑΡΗ

Κατά τη διάρκεια της εκδήλωσης που πραγματοποιήθηκε για την παρουσίαση των αποτελεσμάτων του διαγωνισμού «ΑθήναΧ4», η υπουργός ΠΕΚΑ, **Τίνα Μπιρμπίλη**, μεταξύ άλλων, επισήμανε:

«Οι αρχιτεκτονικοί διαγωνισμοί αποτελούν διαδικασία παραγωγής ποιοτικής αρχιτεκτονικής. Είναι δείγμα εξωστρέφειας. Για χώρες με μικρή παραγωγή στο πεδίο δράσης της αρχιτεκτονικής τέχνης και επιστήμης, είναι αναγκαίοι για την προώθηση νέων προτύπων δόμησης και την υιοθέτηση καλών πρακτικών. Επίσης, για την ενθάρρυνση των ιδεών, των θεωρητικών προσεγγίσεων και την αναβάθμιση του πολιτισμού της καθημερινότητας όλων.

Ενισχύουν την αρχιτεκτονική συζήτηση και το ενδιαφέρον για τη δημιουργική παραγωγή δομημένων χώρων και τόπων. Αν εφαρμοστούν συστηματικά, μπορούν να καλύψουν σε μικρό χρόνο την υστέρηση που βιώνουμε σε σχέση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες».

Και επίσης τόνισε:

«Σήμερα, βιώνουμε μια κρίση που είναι πολύ πέρα από οικονομική. Στην πραγματικότητα έχει ανοίξει μια συζήτηση για την ίδια την έννοια της Αρχιτεκτονικής, με την κοινωνική και περιβαλλοντική της διάσταση να θέτουν με ένταση το πλαίσιο ανάπτυξής της. Σε αυτό το διεθνή προβληματισμό, που θα διαμορφώσει τις νέες συνθήκες παραγωγής της αρχιτεκτονικής σκέψης, αλλά και του αρχιτεκτονικού έργου, δε θα μπορέσουμε να συμμετάσχουμε ουσιαστικά αν δεν διευρύνουμε το πεδίο εφαρμογής των αρχιτεκτονικών διαγωνισμών».

Ο αναπληρωτής υπουργός ΠΕΚΑ, **Νίκος Σηφουνάκης** υπογράμμισε πως «η κατάργηση του "σταυρού" που σχηματίζουν οι ενδιάμεσοι δρόμοι 4 οικοδομικών τετραγώνων και η μετατροπή τους σε χώρους πρασίνου και αναψυχής είναι μια πράξη ανασυγκρότησης του δημοσίου χώρου και μια προσπάθεια ενσωμάτωσης της πολυ-πολιτισμικής ταυτότητας της Αθήνας σ' αυτόν. Για τις δύσκολες περιοχές της πόλης, οι διαγωνισμοί αυτοί είναι κεφαλαιώδους σημασίας, καθώς η ανασύσταση του δημοσίου χώρου και η χρήση του από τους πολίτες είναι πλέον ζήτημα ισοπολιτείας».

Και ακόμη δήλωσε πως «το ενδιαφέρον της αρχιτεκτονικής κοινότητας και μάλιστα των νέων εκπροσώπων της για τα προβλήματα της Αθήνας φάνηκε καθαρά από τον εξαιρετικά μεγάλο αριθμό των συμμετοχών: Υπεβλήθησαν 120 συμμετοχές ομάδων, δηλαδή, έχουμε έναν πολύ μεγαλύτερο αριθμό αρχιτεκτόνων, έως 40 ετών, που εργάστηκαν και έδωσαν το δικό τους στίγμα για μια Αθήνα αλλιώς. Με συλλογική αφύπνιση, προβληματισμό και νέες αντιλήψεις μπορούμε να προκαλέσουμε μικρές και μεγάλες αλλαγές. Αναζητήθηκε και παρουσιάζεται μια νέα οργάνωση πόλης, η "πόλη των πολιτών" σε αντιδιαστολή με την "πόλη των αμυντικών ιδιωτικών χώρων"».

Η πρόεδρος της ΕΑΧΑ ΑΕ, **Ντόρα Γαλάνη**, δήλωσε, μεταξύ άλλων, ότι «έχουμε τη βεβαιότητα ότι ξεκινάει ένας εποικοδομητικός διάλογος για τον δημόσιο χώρο της πόλης μας. Παρά τον πολύ συγκεκριμένο τίτλο με ρητή αναφορά στην Αθήνα –"ΑθήναΧ4"- μπορούμε πλέον να θεωρήσουμε ότι ο διαγωνισμός αφορούσε γενικά στην πόλη, γιατί πράγματι οι περισσότερες προτάσεις έχουν πιλοτικό χαρακτήρα και θα μπορούσαν να έχουν προταθεί και σε οποιαδήποτε πόλη της Ελλάδας με αντίστοιχα πολεοδομικά χαρακτηριστικά». Και συμπληρώνοντας είπε ότι η αρχιτεκτονική προσέγγιση αποτελεί μια προσπάθεια συμβολής στην ποιότητα της ζωής μας, στην «ανάκτηση» της πόλης από τους πολίτες της, στη νέα ματιά των δημοσίων χώρων ως προέκταση του ιδιωτικού και όχι ως αντιπάλου στο κλειστό και κάπως αποστειρωμένο περιβάλλον της κατοικίας καθενός μας.

Τα έπαθλα

Οδός Φυλής και Ολυμπίας

• Ομάδα 1234560

Γιαννάτου Ανδρονίκη

«Ο δρόμος της πόλης είναι ένα απέραντο πάρκινγκ. Χώρος για αυτοκίνητα και όχι για τον άνθρωπο. Ο δρόμος προτείνεται να γίνει μια μεγάλη αυλή. Αυλή με κήπο, όπως αυτή του παλιού αθηναϊκού σπιτιού.

Μια αλέα φυλλοβόλων ή καρποφόρων δένδρων φυτεύεται σε κάθε δρόμο, στο ύψος του ανθρώπου (μοβ γιακαράντα ή κόκκινος σφένδαμος ή ελιά ή λεμονιά ή μανταρινιά). Μια μήτρα ζωής, ένας Κήπος της Εδέμ. Ένας μανδύας χρώματος μέσα στην πόλη.

Το δάπεδο απογυμνώνεται από την ασφάλτο, μένοντας χώμα σπαρμένο με άσπρα βότσαλα για τη βιοκλιματική θερμοκρασιακή πτώση της γειτονιάς. Δέχεται τα φύλλα που πέφτουν και δρόμος και φύλλα γίνονται ένα.

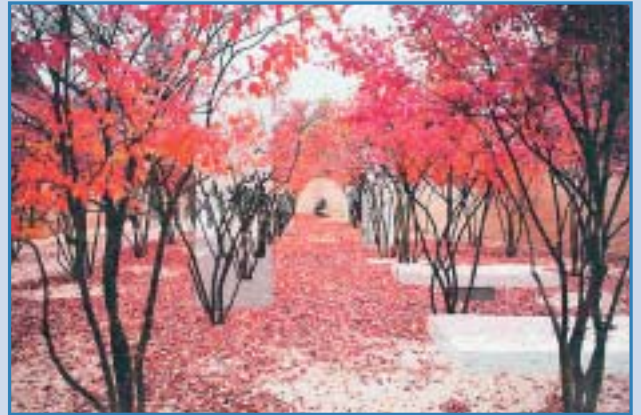
Ξύλινα δάπεδα (2,30x2,30) σε μικρή απόσταση από το έδαφος, ως σφράδες ή καθιστικά, διάσπαρτα ανάμεσα στα δένδρα, προστατεύουν τον άνθρωπο από το εχθρικό περιβάλλον, δίνοντάς του τη θέση που του λείπει μέσα στην πόλη, θέση μέσα στο οργανικό φυσικό του περιβάλλον.

Όπου υπάρχουν ελεύθερα οικόπεδα φυτεύονται με λεβάντα, επιτρέποντας στα πλωτά αστικά φύλλα να πλέουν σε αυτά».

• Ομάδα 3237257

Δαούτη Στυλιανή (υπεύθυνη ομάδας), Μητρούλιας Γεώργιος, Ραυτόπουλος Μιχαήλ – Ιωάννης

«Η πρόταση Athens Charting της ομάδας μας είναι ένας πιλοτικός κατάλογος δράσεων για τη βελτίωση της ζωής στο κέντρο της πόλης. Ο κατάλογος προσφέρει οικονομική και χρονική ευελιξία, με δράσεις που μπορούν να εφαρμοστούν αύριο κιάλας, χωρίς κόστος, δίνοντας ταυτότητα στη γειτονιά, και άλλες μακροπρόθεσμες που απαιτούν στρατηγική χρηματοδότησης. Η υλοποίηση βασίζεται στη συμμετοχή των κατοίκων στο σχεδιασμό και τη διαχείριση του νέου οικοδομικού σταυρού με πρώτο βήμα την εγκατάσταση ενός εργαστηρίου γειτονιάς (info point). Το πρώτο από αυτά προτείνεται να εγκατασταθεί στο σταυρό Φυλής και Ολυμπίας στα Κάτω Πατήσια, μια περιοχή που παρά τις αρνητικές δυναμικές συγκεντρώνει ακόμα τα απαραίτητα συστατικά ενός αστικού κέντρου».

Οδός Σάμου και Αγ. Παύλου

Οδός Μυκάλης και Κεραμεικού

• Ομάδα 0001714

Παντελιά Στέλλα (υπεύθυνη ομάδας), **Παπαδημητρακόπουλος Κωνσταντίνος**, **Barri Segon Jordi**

«Το ζητούμενο δεν είναι σε καμία περίπτωση να "ωραιοποιήσουμε" την πόλη μας με μία πλαστική εγχείρηση. Θέλουμε μία πόλη βιώσιμη, ζωντανή, που να δίνει ενέργεια και να εμπνέει τους κατοίκους της.

Προτείνουμε ένα δημόσιο χώρο που παρουσιάζει χαρακτηριστικά πάρκου μα και πεζοδρόμου, που ενοποιεί τη γειτονιά με ήπιες χρήσεις, επιδρά θετικά στο μικροκλίμα της περιοχής με φυτεύσεις οπωροφόρων και αρωματικών ελληνικών φυτών, καθώς και με τη χρήση ψυχρών υλικών, και ενισχύει την πεζή μετακίνηση και έναν τρόπο ζωής μακριά από το αυτοκίνητο.

Η πρόταση είναι υλοποιήσιμη και συνδυάζει έξυπνες, επιμορφωτικές, βιώσιμες, πολυδιάστατες αστικές υποδομές, με ένα θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας και αυτοδιαχείρισης, με στόχο την μικρο-ουτοπία μιας ποιοτικής καθημερινότητας, σε βάθος χρόνου».

• Ομάδα 8350728

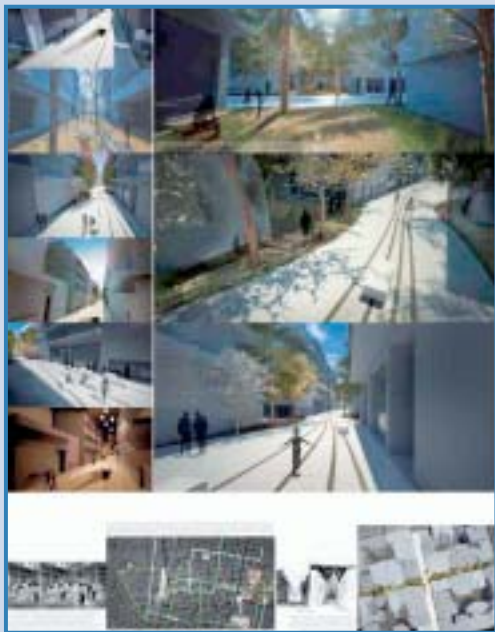
Πολυζωίδης Αθανάσιος (υπεύθυνος ομάδας), **Πέτσιου Αικατερίνη - Μαγδαληνή:**

«e-co-lectiva, μια πρόταση συνένωσης τεσσάρων Ο.Τ. για τη δημιουργία ενός αστικού πάρκου – κήπου, που προωθεί την έννοια της συλλογικής δραστηριότητας. Πρόκειται για μια ήπια επέμβαση που έχει ως βασικά εργαλεία σχεδιασμού: τη διαδρομή - περιήγηση που συγκροτείται από το στοιχείο της ξύλινης πλατφόρμας, το αστικό "αγορτεμάχιο" που έχει τη μορφή κοινόχρηστων κήπων ή περιβολών, τη δημιουργία νέων χρήσεων για τη γειτονιά, τις εφήμερες δράσεις και την αξιοποίηση του διαδικτύου για τη συμμετοχή δημοτών και από άλλα Ο.Τ.

Πρόκειται για μια βιοκλιματική πρόταση που δεν απαιτεί εκτεταμένες απαλλοτριώσεις, μπορεί εύκολα να υλοποιηθεί και στηρίζεται στη συντήρηση και μέριμνα από τους ίδιους τους κατοίκους».

Οδός Σμύρνης και Φυλής ▶

Οδός Προύσης και Αλκαμένους

• Ομάδα 707079

Μπαμπανέλος Αθανάσιος (υπεύθυνος ομάδας), **Βογιατζόγλου Ευθαλία**

«Το πάρκο, ένας χώρος φυσικός, άναρκος, δαιδαλώδης, μια ρωγή της πόλης απ' όπου αναδύεται το πράσινο, καταλαμβάνει το ένα σκέλος του σταυρού και προσφέρει τόπο περιπάτου, ανάπαυλας και απόδρασης.

Αντίστοιχα, το άλλο σκέλος, εδραιώνεται ως ξεκάθαρα αστικός χώρος, μια ανοικτή ελεύθερη, φωτεινή πλατεία, που αποτελεί τόπο συνάντησης και κοινωνικοποίησης κατοίκων και περαστικών.

Το πάρκο και η πλατεία μπορούν να επεκταθούν στον αστικό ιστό, διαμορφώνοντας ένα δίκτυο διαδρομών με τα αντίστοιχα χαρακτηριστικά. Συνδέουν τόπους ενδιαφέροντος σημασιοδοτώντας παράλληλα την ίδια την πορεία.

Το πάρκο και η πλατεία, δύο πρωτογενείς τύποι δημόσιου χώρου, αποτελούν τα δομικά στοιχεία μιας πρότασης για την επιστροφή του ελεύθερου αστικού χώρου στον δικαίωό του, τον άνθρωπο».

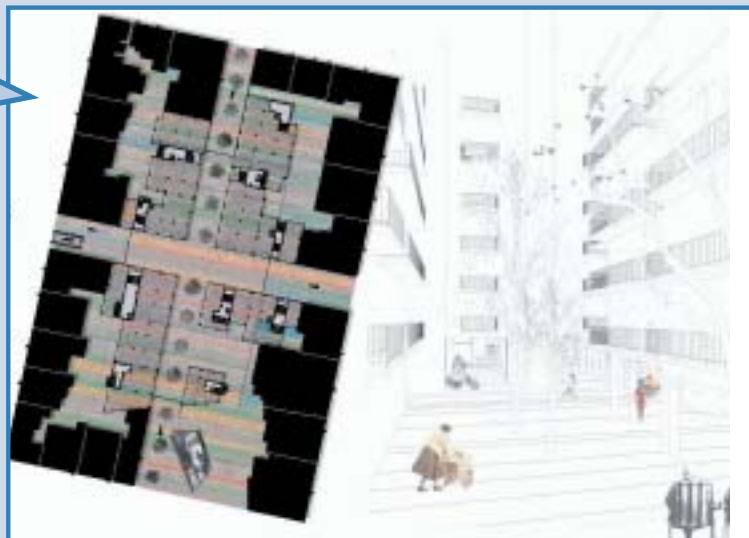
Οι έπαινοι

• 2086510

Παταπατίου Δημήτρης - Μίνωας (υπεύθυνος ομάδας), **Καραγκιοζίδου Εύα.**

Οδός Μαυρομικάλη και Αριανίτου

Οδός Καλύμνου και Ίου

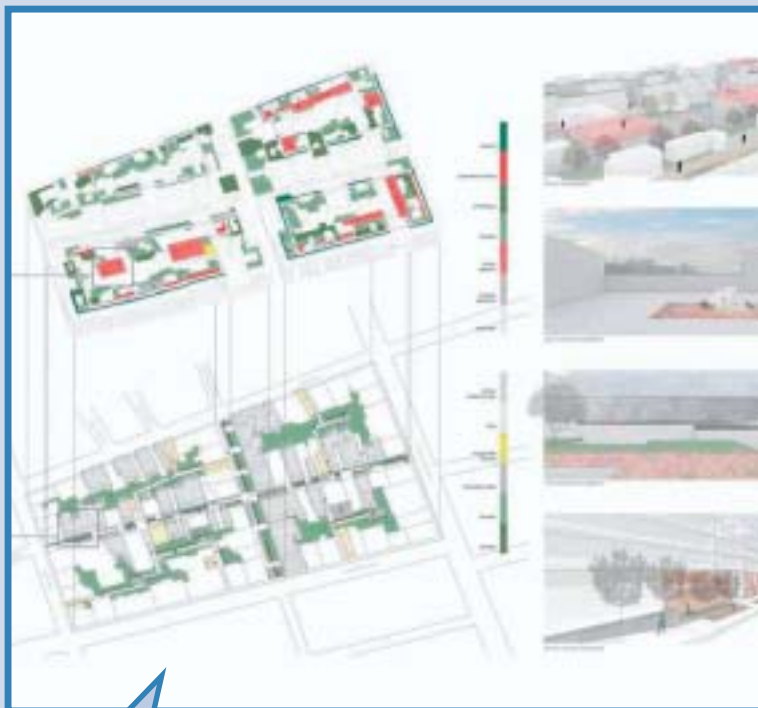
• 1103000

Κασιμάλης Αλέξανδρος (υπεύθυνος ομάδας), **Φανού Παρασκευή, Στοφόρος Κων/νος, Φύτου Αδαμαντία - Μαρία, Χόντος Χρήστος, Σταθοπούλου Αφροδίτη, Γιακουμάκη Ελένη.**

• 1809750
Ρέντζου Μαριάννα

Οδός Μαυρομική και
Μαυρικού

Οδός
Αντιοχείας και
Κεφαλληνίας

• 0204007
Ζησιμόπουλος Δημήτριος - Ίφιτος (υπεύθυνος ομάδας), Καντιδάκη Αναστασία, Καραμά-
νου Μαρία, Τιτόνη Πηγελόπη.

Κριτική Επιτροπή

- Ανδρέας Κούρκουλας -
Πρόεδρος, Εθνικό Μετσόβιο
Πολυτεχνείο.

- Γιάννης Πεπονής, Georgia
Institute of Technology
(Atlanta).

- Νίκος Κτενάς, Αρχιτ. Σχολή
Medrisio (Ελβετία).

- Χαρίλαος Τζαννετάκης,
ΕΤΕΑΕ.

- Γιώργος Τζιρτζιλάκης,
Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.

- Ρένα Σακελλαρίδου
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο
Θεσσαλονίκης.

- Γιάννης Αίσωπος,
Πανεπιστήμιο Πατρών.

Αναπληρωματικοί κριτές

- Νίκος Καλογήρου,
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο
Θεσσαλονίκης.

- Αριάδνη Βοζάνη, Εθνικό
Μετσόβιο Πολυτεχνείο.

- Ζήσης Κοτιώνης,
Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.

- Ηλίας Κωνσταντόπουλος,
Πανεπιστήμιο Πατρών.